

EIXAMPLES A LA NORMALITAT EN EL LLENGUATGE
ADMINISTRATIU:
LES PROVES DE LA JUNTA PERMANENT DE CATALA

per Ramon TORRENTS

de l'Oficina de Català de la Diputació de Barcelona

El 17 de juliol de 1981, el Conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat dictava una ordre creant la Junta Permanent de Català amb la missió fonamental d'examinar el grau de coneixement de la llengua d'aquells ciutadans que ho sol·licitessin i d'estendre'ls-en la certificació corresponent amb vista a poder acreditar davant qui fos (centres oficials, empreses, particulars, etcètera) la capacitat de servir-se normalment de la llengua catalana.

El preàmbul del text ja assenyala els antecedents d'aquesta Junta, que trobem en el Tribunal Permanent de Català que amb la mateixa missió va presidir Pompeu Fabra. Aquests antecedents s'han de lligar d'altra banda amb la iniciativa que amb un esforç constant i gairebé heroicament van promoure diversos organismes culturals de caràcter privat, que, fins al nou adveniment de la Generalitat, amb les seves possibilitats i sempre amb un caràcter subsidiari, van continuar les funcions del que havia estat el Tribunal Permanent ja esmentat i van sembrar una llavor que encara avui fructifica.

L'ordre a què fem referència es refereix clarament al camp del llenguatge administratiu amb els termes següents:

«En atenció a les proves de llenguatge administratiu, l'Escola d'Administració Pública de Catalunya serà degudament representada entre els vocals.»

Tot seguit de la constitució de la Junta Permanent de Català, els membres que en fan part van formar les comissions corresponents als certificats que es preveia d'estendre. Així se'n van crear de: coneixements orals de català; coneixements elementals; mitjans; superiors; llenguatge administratiu, i aptitud per als professors de cursos d'adults.

La comissió de llenguatge administratiu compta amb tres membres, dos dels quals inicialment adscrits a l'Escola d'Administració Pública; el tercer pertany a l'Oficina de Català de la Diputació de Barcelona, encarregada en el seu àmbit de l'ensenyament de la llengua i de l'assessorament i la revisió en qüestions de correspondències administratives.

El primer objectiu de la comissió va ser d'establir el model de prova de llenguatge administratiu. A l'hora de sotmetre'l a l'aprovació de la Junta, es va demanar que per accedir en aquesta prova s'hagués prèviament superat la corresponent a coneixements mitjans, cosa que feia esperar una selecció d'entrada entre els aspirants al certificat.

El model de la prova es fonamenta en les directrius del programa de llenguatge administratiu de les programacions publicades per la Direcció General de Política Lingüística i l'Escola d'Administració Pública, i com veurem més endavant, permet una interpretació no pas restrictiva.

Esquemàticament, la prova es compon de tres blocs:

- temes introductoris (definició de llenguatge administratiu; història del llenguatge administratiu a Catalunya; normes internacionals en aquest camp);
- temes generals (l'estil; usos del català i el castellà; tractaments personals; indicacions de quantitat, temps i lloc; qüestions gràfiques; fraseologia administrativa);
- estudi de documents (instàncies, oficis, cartes, saludes, certificats, nomenaments, convocatòries, actes de reunió, informes, resolucions, notificacions, etc.).

La prova consta d'una qüestió de terminologia, una d'abreviatures, una de fraseologia, una de tractaments personals i, encara, planteja un document a comentar, un tema de caràcter general i la redacció d'un document. La durada de la prova és de dues hores.

Les proves convocades fins en aquest moment ja il·luminen prou sobre l'encert del model proposat; la conveniència de demanar el certificat de coneixements mitjans com a requisit; la proporció entre inscrits, presentats i aprovats; el nivell mitjà dels aspirants; la possibilitat i l'interès de desdoblar la certificació de coneixements de llenguatge administratiu; l'origen o extracció dels inscrits a les proves i tot d'altres coses semblants.

Referint-nos a les proporcions entre inscrits, presentats i aptes, oferim el quadro següent, al qual sembla que no caldran altres comentaris.

JUNTA PERMANENT DE CATALA
NIVELL G
JUNY 1982

POBLACIÓ	INSCRITS	PRESENTATS (han superat el nivell C)	%
BARCELONA/TERRASSA	50	39	78
GIRONA	25	16	64
LLEIDA	4	3	75
TARRAGONA/REUS	9	7	77,77
TOTAL	88	65	73,86

POBLACIÓ	PRESENTATS (han superat el nivell C)	APTES	%
BARCELONA/TERRASSA	39	18	46,15
GIRONA	16	3	18,75
LLEIDA	3	1	33,33
TARRAGONA/REUS	7	6	85,71
TOTAL	65	28	43,07
Relació inscrites/aptes	88/28		31,81

JUNTA PERMANENT DE CATALA
NIVELL G

SETEMBRE 1982

POBLACIÓ	INSCRITS	PRESENTATS (han superat el nivell C)	%
BARCELONA	32	23	71,85
GIRONA	5	2	40
LLEIDA	4	3	75
TARRAGONA	2	1	50
GRANOLLERS	3	2	66,66
TORTOSA	1	1	100
TOTAL	47	32	68,08

POBLACIÓ	PRESENTATS (han superat el nivell C)	APTES	%
BARCELONA	23	9	39,13
GIRONA	2	1	50
LLEIDA	3	2	66,66
TARRAGONA	1	1	100
GRANOLLERS	2	1	50
TORTOSA	1	1	100
TOTAL	32	15	46,87
Relació inscrits/aptes		47/15	31,91

A la vista de les proves efectuades, els membres de la comissió, que han fet d'examinadors i que les han corregides, observen que el grau general de coneixements normals de la llengua —coneixements dels que teòricament cal incloure en un nivell mitjà— no és potser prou elevat, no tan sols en matèria d'ortografia o sintaxi, sinó fins i tot en redacció i exposició dels temes proposats. Si bé en això es produeixen les excepcions normals, els resultats aconsellen de considerar la conveniència que es posi el màxim de rigor en la correcció dels exercicis de redacció de la prova de coneixements mitjans, o bé, considerant lliure l'accés dels aspirants a les proves de llenguatge administratiu, que s'acordi de no considerar els continguts teòrics d'aquells exercicis que presentin faltes deplorables de simple normativa. Si aquest criteri no s'aplica amb tota l'exactitud, se'n seguiran efectes indesitjables com és ara la vacil·lació entre els examinadors i correctors, la inseguretat dels aspirants i, per no allargar la llista, el progressiu decandiment de l'interès que aquestes proves semblen haver despertat.

¿Què es pot certificar, quins són els subjectes de la prova de llenguatge administratiu, què cal demanar-los o què es pot esperar que pretenen, aquests aspirants, amb l'obtenció del certificat? Vet aquí unes quantes qüestions que, vistos els primers exercicis, no sembla desencertat de plantejar-se.

En primer lloc, sostenim el parer, llargament repetit, que un dels objectius que persegueix el model de llenguatge administratiu més estès aquests últims temps —gràcies en gran part a l'esforç i la constància del qui en podria passar per l'ànima, el professor Carles Duarte, membre activíssim de la Junta Permanent i de la seva comissió de llenguatge administratiu— és la concisió, la claredat, això acompanyat, és clar, de la correcció i el respecte, característics del fet administratiu, i del desitjable ordre intern. Que potser això és un dot innat, no és pas cosa que ens proposem d'establir. El que sí que cal subratllar és que una resposta correcta a totes les qüestions de la prova, formulada amb termes imprecisos, sense l'ordre necessari i incorporant mostres d'ignorància dels fonaments essencials de la llengua, sobretot en el camp en què ens movem, no pot

ser admesa en cap cas, ni al simple efecte d'acusar-ne la recepció. Amb això creiem no trair el nostre convenciment ni el de la comissió —que considerem superior a tot altre— que la primera cosa que cal no és pas formar professors ni experts en una ciència ara com ara inexistent, sinó acreditar que els objectius dels cursos de llenguatge administratiu s'han assolit i que els aspirants que obtenen el certificat són persones aptes i preparades per redactar un qualsevol document; que disposen així mateix dels coneixements i criteris elementals per escatir si un terme determinat és suspecte de mala formació, d'haver estat emmanllevat gratuïtament i, en fi, de donar eixamples a l'ús normal de la llengua.

Més amunt ens demanàvem quins són els subjectes de la prova de llenguatge administratiu. Fins ara els resultats —no pas verificats estadísticament però prou expressius sobre uns quants casos concrets— demostren que els aspirants provenen, amb ben poques excepcions, dels rengles de funcionaris de l'Administració —de la Generalitat, de diferents cossos de l'Estat, traspasats, traspasables, municipals, etc. Amb tot, sembla que, el projecte inicial essent de més volada, serà ben encertat oferir la incorporació d'aspirants procedents del món del comerç i la indústria, de la banca, de les assegurances, de les professions liberals, que bé produeixen escrits d'unes certes reminiscències administratives o que —segurament víctimes de l'enlluernament que la cosa oficial sempre produeix— han pres model del que en podríem dir prosa administrativa. Efectivament, considerant aquests individus mereixedors de l'interès de la Junta Permanent de Català, la comissió de llenguatge administratiu ha estudiat i elaborat un model de prova que els sigui d'utilitat i en què no calgui demostrar gaires coneixements de la història i de la teoria d'aquesta mena de llenguatge ni tampoc dels patrons a seguir en la redacció d'una resolució o un decret. Aquesta necessitat, que sembla evident, ja s'ha començat d'obrir un camí i estem segurs que farà forat entre una gran massa de ciutadans que fins ara no podien pas sentir una tirada natural per l'obtenció d'un certificat concebut amb vista al funcionari habitual.

També ens hem plantejat fins a quin punt el programa actual de la prova serveix els interessos més generals del públic que s'hi presenta. En aquest aspecte no tenim cap dubte que l'encert, si no és rodó i absolut, no és gaire lluny de la realitat. En un apèndix oferim l'esquema dels temaris proposats. El lector hi podrà veure l'essència de tot el que ja esbossàvem més amunt. Per mirar d'aclarir-ho, en donem una petita informació complementària.

1. La primera qüestió, referida a la terminologia, ens introdueix en el grau de coneixement sistemàtic de l'alumne sobre els casos més habituals que susciten dubtes, vacil·lacions o males solucions. És interessant de fer ressaltar l'amplitud temàtica que aquesta mena de qüestió ofereix, vist que permet demanar derivacions, famílies de mots, termes sinònims, etc., en tot cas justificats i comentats, i això —la justificació i el comentari escrits— ja és un patró segur per sospesar la maduresa i la capacitat de l'aspirant per sortir airós de certes situacions compromeses.

2. El camp de les abreviatures, realment poc conegut de la gran majoria,

molt sovint desemparat i pendent del simple gust de l'usuari i al capdavall víctima de la gran fragmentació a què ens té sotmesos la multitud de manuals, obres generals i parcials, és un filó que cal explotar i que amb el temps haurà de ser un petit guarniment en el vestit de la normalitat. No cal dir que les abreviatures no faran cap miracle, però no podem posar en dubte que, un cop assimilat el codi que prepara la Coordinadora de Llenguatge Administratiu del Servei d'Assessorament Lingüístic, disposarem d'un petit equipatge important en les feines de cada dia. El codi d'abreviatures a què fem referència encara està en procés d'elaboració i, d'altra banda, bé és de creure que, un cop llest, serà objecte d'una revisió que n'esporgui les incoherències possibles i que simplifiqui al màxim els criteris d'abreujament.

3. La referència als tractaments permet sempre una exposició que, com al cas 1 i en altres de posteriors, exigeix que l'aspirant comprometi el seu parer sobre l'ús de tractaments personals. En aquest punt es podrien fer potser algunes remarques relatives a tractaments específics i a la seva casuística.

4. En aquest cas, concordant amb el que ja exposàvem més amunt en relació amb altres apartats, la justificació ha de *justificar realment* —i caldria exigir-ho així, d'una manera expressa— els motius per què la tria es fa en un sentit i no en l'altre. Cal mirar d'evitar al preu que sigui la identificació superficial de l'aspirant amb els criteris donats en un curs o assimilats d'un llibre, cosa que comportaria una oposició de poc preu entre «solució bona» contra «solució dolenta» i se'n seguiria un criteri ultrancer o seràfic capaç de contraposar, posem per cas, comarca amb província, conceptes que, tant si ens agrada com si no, són perfectament vigents i potser més i tot en el sentit que no voldríem que no pas en aquell altre que reivindicuem i reivindicarem tant com caldrà.

5. Així com en el cas de les abreviatures, la divulgació i la tendència a normalitzar les locucions i la fraseologia de més ús en el terreny administratiu i comercial contribueix i contribuirà en gran mesura a crear un estil propi sempre amb la doble divisa de desempallegar-se de models emmanllats a tort i de servir l'administrat amb un llenguatge entenedor, directe i sense afectaments innecessaris.

6. La qüestió, referida a aspectes teòrics d'un abast fàcilment comprensible, no demana altres aclariments, tret d'aclarir que és exclusiva del certificat de coneixements suficients i, doncs, no apareix a la prova de coneixements pràctics suficients.

7. Aquest exercici de correcció —que en el cas del certificat G també ha d'anar acompanyada d'un breu comentari— és d'una utilitat —tant per a l'examinador com per a l'examinand— que cal subratllar. És evident que la situació encara anòmala en què ens movem genera productes de dues menes (per simplificar, s'entén): els creats directament en la llengua en què són escrits i amb una admirable independència de patrons formals forasters, i, d'altra banda, els que ja a primer cop d'ull en traeixen l'autor: són simples traduccions

—autèntiques o mentals—, molt sovint barroeres i acusant els mateixos vicis que importen de l'altra llengua, en general vicis immemorials, fòssils i vestigis a evitar. Si en el primer cas ja hi podem endevinar al darrere un funcionari documentat i mirat pel seu estil, en el segon —que tristament és el més freqüent— no hi ha cap motiu que ens privi de refer tot l'escrit de dalt a baix, íntegrament. Si bé és cert que cada cas serà diferent i que aquesta mena d'exercici ja desperta la necessitat d'aplicar els automatismes adquirits durant un curs de llenguatge administratiu, no són pas pocs els aspectes que se'n podran comentar i corregir, des de la simple concepció del document fins als detalls de més poc gruix, com abreviatures, puntuació, majúscules i minúscules, etc. Potser encara més que no en un exercici de redacció pròpia, aquí l'aspirant ha de demostrar totes aquelles virtuts que no podria expressar amb un simple qüestionari de respostes afirmatives i negatives.

8. Finalment, un text de redacció pròpia sobre tema determinat corona la prova. L'interessat hi pot lliurement descabdellar el tema proposat, amb l'única limitació de les dades a què s'haurà de referir l'escrit.

Igual com oferim en un apèndix un esquema de prova ja aplicada, n'oferim un de no sotmès a experiència del model anomenat «de coneixements pràctics suficients». El comentari al primer model és traslladable en gran part al segon i això ja ens estalvia d'estendre'ns-hi.

L'experiència feta fins ara —no fa gaire s'ha esdevingut el primer aniversari de la constitució de la Junta Permanent de Català— potser encara no és prou llarga per poder parlar amb elements de judici ben clars i significatius. Afegim-hi encara que tot just hem acabat d'obrir una porta —l'anomenat certificat F, de coneixements pràctics suficients de llenguatge administratiu— que no ha traspasat ningú. Tot amb tot, els temaris proposats semblen ajustats a la realitat i d'altra banda els resultats obtinguts també demostren la varietat de coneixements i de maduresa amb què s'hi enfronten els qui aspiren a obtenir els certificats, destinataris al capdavant dels esforços de normalització de la Junta Permanent. Són molts els estaments que des d'òptiques i àmbits diferents contribueixen més o menys a crear el grau desitjable de normalitat que ens cal. L'esforç que poden significar aquestes proves no és sinó una anella més del gran projecte lingüístic que ens repta. Un dels mèrits, i no pas el més petit, de les proves de llenguatge administratiu promogudes per la Junta Permanent de Català, amb la col·laboració d'institucions i entitats que hi fan costat, ha de ser la canalització progressiva de les normes estandarditzadores en el nostre camp, la contribució a la consciència de normalitat —que crea normalitat— i l'encoratjament a la feina sistemàticament ben feta. No és per camins de complicació ni de pseudo-erudició que aconseguirem engrescar la gran majoria a seguir el camí net de destorbs que ens cal i a treballar sense els trasbalsos que genera el provisionalisme permanent, sinó amb els mitjans que facin possible la comprensió entre l'administrat i l'administració, com tan sovint s'ha repetit. En aquest cas nostre no serà tampoc equivocat de considerar la Junta Permanent de Català en el paper de l'administració i l'aspirant al certificat en el de l'administrat. Ajudar-lo a fer un pas que li demostrï que no s'enfronta amb cap monstre galimatèsic, oferir-li una possibilitat de demostrar que el llenguatge administratiu no

és una parcel·la vedada i que no és difícil d'entrar-hi, potser això serà l'èxit més gran a què hem d'aspirar.

APÈNDIX

ESQUEMA DE L'EXAMEN DEL NIVELL F

ÀREA I

1. Una qüestió de terminologia
2. Una qüestió d'abreviatures

ÀREA II

1. Una qüestió de tractament o d'ús de determinacions de temps, lloc i quantitat
2. Una qüestió de fraseologia

ÀREA III

1. Correcció d'un document o exposició d'un tema introductor
2. Redacció d'un document

ESQUEMA DE L'EXAMEN DEL NIVELL G

ÀREA I

1. Una qüestió de terminologia
2. Una qüestió d'abreviatures

ÀREA II

1. Un tema introductor

ÀREA III

1. Una qüestió de fraseologia
2. Una qüestió de tractament personal o d'indicacions de temps, lloc i quantitat

ÀREA IV

1. Correcció i comentari d'un document
2. Redacció d'un document